DESPRE NOBLEȚE

Autor: Tudor Vișan-Miu | 9 septembrie 2022

Vestea stingerii din viață a Reginei Elisabeta a II-a este, deja, una planetară. Va fi atât de comentată, inclusiv în spațiul românesc, încât chiar și cei interesați mai puțin de subiect vor afla detalii despre schimbările care, declanșându-se atât de brusc, ne surprind aflând că atârnau de un fir de ață.

Ce ar fi, totuși, de spus pentru cei care vor să privească fenomenul monarhic în esența lui, dincolo de toate formalitățile sale?

Cum știm, când, la 1914, sistemul de alianțe familiale între dinastiile europene nu a împiedicat războiul european, la momentul obținerii păcii, capetele încoronate care și-au putut păstra tronul au plătit prețul sângelui vărsat „în numele Regelui și al Țării”: coroana pe care o purtau era lipsită, acum, de putere, autoritatea rămasă fiind exprimată la un rol mai degrabă ceremonial.

Timp de 70 de ani, regina Elisabeta a II-a a îndeplinit funcții pe care, considerându-le „decorative”, am fi tentați să le banalizăm: în fond, tradițiile nu pot ține locul politicilor publice. Oare n-am putea îndrăzni, chiar (fără vreo intenție de impietate), să sugerăm că „Brexitul” a fost un șoc mai mare pentru ordinea mondială decât moartea unui suveran longeviv?

Evident, soarta pe care o vor avea regatele („Commonwealth realms”) din „Comunitatea Națiunilor” („Commonwealth of Nations”) este direct legată de începutul domniei regelui Carol al III-lea – care îi succede mamei sale nu doar ca suveran al Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, dar și al altor 14 monarhii (Canada, Australia, Noua Zeelandă etc.). Unitatea acestei uniuni de state sub o domnie personală s-a diminuat în ultimii ani, fostul regat Barbados devenind o republică nu mai devreme de anul trecut.

Dincolo de toate aceste lucruri, suntem datori cu o reflecție asupra unei chestiuni pe care nicio știre nu ne-o va lămuri: de ce „ficțiunile” (în sensul cel mai general de lucruri gândite și concepute de mintea umană) rămân atât de puternic legate de ceea ce ne definește ca oameni[1] – încât concepte precum „tradiții” și „valori” ne stârnesc reacții mai intense decât lucruri mai simple, pe care le avem în comun cu alte specii?

Ridic această întrebare gândindu-mă la faptul că viața reginei Elisabeta a II-a a fost doar în parte alcătuită din roluri naturale (mamă, soție, femeie): rolul de regină (creat de „ficțiunile” cu sensul amintit) l-a transformat însă într-unul la fel de natural. Asta înseamnă, poate, noblețea: să aduci cel mai puternic element al umanității noastre (imaginația creatoare de „ficțiuni”) la rangul de natură. Doar și pentru asta, cred că evenimentele recente din cadrul monarhiei britanice nu ne pot lăsa indiferenți.

NOTE

1. Yuval Noah Harari exprimă o astfel de idee în *Sapiens: A Brief History of Humankind*, Harper Publishing, 2014 (*Sapiens: scurtă istorie a omenirii*, trad. Adrian Șerban, Polirom, 2017). ↑

Imagine: Stema Regatului Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord; Sursa: Wikimedia Commons